

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Vår ref.:

12/1314

Dato:

01.11.2013

Sammendrag

A mente seg diskriminert av B skole ved at skolen informerte Nav om at familien var reist utenlands eller flyttet ut av landet.

Ombudet mente at skolens opplysninger til Nav var nøytrale beskrivelser av de aktuelle elevenes faktiske skolefravær. Opplysningene ble ikke gitt på eget initiativ, men ble gitt på konkret forespørsel fra Nav. Skolen hadde da opplysningsplikt etter folketrygdloven. Slik saken var opplyst, var det derfor ingen grunn til å tro at det var skjedd direkte forskjellsbehandling på grunn av etnisitet. Det var heller ingen holdepunkter for å vurdere om skolens melding var indirekte diskriminerende overfor A.

B skole hadde ikke handlet i strid med diskrimineringsloven § 4.

Saksnummer: 12/1314

Lovgrunnlag: Diskrimineringsloven § 4

Dato for uttalelse: 22.08.2013

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

A mottok 13. juni 2012 melding om vedtak fra Nav forvaltning Oslo om opphør av kontantstøtte og stans i utbetaling av barnetrygd for hennes tre barn. I begrunnelsen for stans i barnetrygden viste Nav til at de «*har mottatt melding fra B skole om at barna ikke har møtt på skolen*», og «*at familien har flyttet til utlandet*». I vedtaket om opphør av kontantstøtte viste Nav forvaltning til at «*vilkårene for rett til kontantstøtte ikke lenger er oppfylt, fordi vi har mottatt melding fra B skole om at dine barn...ikke har møtt til undervisning. Vi er derfor usikre på om dere oppholder dere i Norge og har valgt å stanse kontantstøtten inntil vi mottar dokumentasjon fra deg på at dere oppholder dere i Norge.*»

Ved oppmøte hos Likestillings- og diskrimineringsombudet den 18. september 2012 fremsatte A en muntlig klage på B skole, som ble nedtegnet skriftlig av saksbehandler Y hos ombudet. I klagen ber A ombudet vurdere om B skole har brutt diskrimineringsloven ved at skolen informerte Nav om at familien var reist utenlands eller flyttet til utlandet. A bestrider at familien oppholdt seg utenlands i det aktuelle tidsrom.

I brev av 15. oktober 2012 ba ombudet B skole om en redegjørelse. I tillegg til de konkrete omstendighetene i saken, ønsket ombudet særlig å få opplyst i hvilke tilfeller skolen gir opplysninger om elevfravær videre til andre offentlige organer, til hvilke offentlige organer skolen gir skolen slike opplysninger og nærmere om regelverket som ligger til grunn for skolens praksis på dette området. Ombudet mottok redegjørelse fra B skole den 26. oktober 2012.

Partenes syn på saken

A

I klagen ber A ombudet vurdere om B skole har brutt diskrimineringsloven ved at skolen informerte om at familien hadde flyttet utenlands. A hevder det ikke stemmer at familien var utenlands i det aktuelle tidsrommet. A viser videre til at konsekvensen av skolens melding til Nav var at barnetrygden ble stanset.

B skole

I sin redegjørelse viser B skole at den gir opplysninger videre til andre offentlige organer i de tilfeller hvor det er snakk om udokumentert fravær over to uker. Skolen skal ved slikt fravær sende bekymringsmelding til barnevernet, samt gi melding til Nav og Folkeregisteret.

I dette tilfellet ble skolen i brev fra Nav av 21. mai 20XX bedt om å gi opplysninger vedrørende As barn. I skolens svarbrev av 5. juni 20XX skrev skolen at «*Familien opplyser selv at de oppholder seg i Norge*».

Vedrørende regelverk og retningslinjer på området viser B skole til «Ny rutine for melding til Nav når elever har fravær som kan skyldes utenlandsopphold», jf. brev fra Utdanningsetaten i Oslo kommune til skolen av 31. august 2009. Av brevet fremgår blant annet at «*Med hjemmel i folketrygdloven § 21-4 er alle grunnskoler pålagt en rutinemessig meldeplikt til NAV når elever har fravær som kan skyldes utenlandsopphold.*» B skole viser videre til rundskriv 7/2005 fra Utdanningsetaten med tittelen “Behandling av ugyldig fravær i Oslo” og til retningslinjer for udokumentert fravær fra Utdanningsdirektoratet i “Veileder om hvordan kommuner og skoler systematisk kan håndtere situasjonen der barn ikke møter i grunnskolen».

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskrimineringsloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 2.

Diskrimineringsloven

Diskrimineringsloven forbyr direkte og indirekte diskriminering på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion eller livssyn, jf. § 4 første ledd.

Med direkte diskriminering menes at en handling eller unnlattelse har som formål eller virkning at personer eller foretak på grunnlag som nevnt over blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon.

Med indirekte diskriminering menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som fører til at personer på grunn av forhold som nevnt over blir stilt særlig ufordelaktig sammenliknet med andre.

Forskjellsbehandling som er ”nødvendig for å oppnå et saklig formål, og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles” anses likevel ikke som diskriminering, jf. diskrimineringsloven § 4 fjerde ledd.

Dersom det foreligger omstendigheter som gir «grunn til å tro» at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen, unnlåtelsen eller ytringen sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering, jf. diskrimineringsloven § 10.

Ombudets vurdering

Ombudet er blitt bedt om å ta stilling til om B skole har brutt diskrimineringsloven ved at skolen informerte om at familien var reist utenlands eller flyttet til utlandet. Bakgrunnen for klagen er at Nav i meldingene om vedtak overfor A om henholdsvis stans i utbetaling av barnetrygd og opphør av kontantstøtte, har vist til opplysninger mottatt fra skolen i sin begrunnelse.

B skole har i sin redegjørelse vedlagt skolens brev til Nav av 5. juni 2012. I brevet heter det:

«Vi har mottatt brev fra NAV, datert 21.5.20XX, hvor vi blir bedt om å gi opplysninger vedrørende C, D og E.

Elevene tilhører reisende familie. Våren 20XX hadde elevene sin siste skoledag XX.05.20XX. Foresatte ble på forhånd varslet om straffeansvar ved ugyldig fravær, at NAV ville bli orientert om dette og at elevene vil bli skrevet ut av skolen.

Elevene er nå skrevet ut av skolen, men vi regner med at D og E meldes inn igjen når familien returnerer i september/oktober. Familien forteller selv at de oppholder seg i Norge.

Elevene har et stort fravær, uten at skolene har blitt orientert på ordinær måte. Fraværet er i så måte ugyldig. Fra 1. januar og til sommerferien 2012 vil fraværet bli som følger:

- C, klasse F, (f. XX.10.9X): 54 dager, 4 timer*
- D, klasse G, (f. XX.08.0X): 56 dager, 19 timer*
- E, klasse H, (f. XX.02.0X): 49 dager, 96 timer»*

B skole har videre gitt ombudet kopi av blant annet brev om udokumentert fravær til Nav av 20. juni 2011, samt bekymringsmelding til barneverntjenesten av 3. juli 2012. Ombudet har på bakgrunn av den fremlagte dokumentasjonen ingen grunn til å tro at B skole har informert offentlige myndigheter om at familien A har flyttet utenlands eller for øvrig oppholdt seg utenlands.

B skoles opplysninger til Nav i brev av 5. juni 20XX omfatter nøytrale beskrivelser av de aktuelle elevenes faktiske skolefravær. Opplysningene ble ikke gitt på eget initiativ, men ble gitt på konkret forespørsel fra Nav forvaltning. Utdanningsinstitusjoner har i slike tilfeller opplysningsplikt, jf. folketrygdloven § 21-4 første ledd. Av brevet fra Utdanningsetaten i Oslo kommune til alle grunnskoler i kommunen av 31. august 2009 fremgår i tillegg at grunnskoler er pålagt en rutinemessig meldeplikt til Nav når elever har fravær som kan skyldes utenlandsopphold, jf. folketrygdloven § 21-4 tredje ledd.

Dersom skolen uriktig hadde informert Nav om utenlandsopphold, slik som vedtakene fra Nav syntes å indikere, antar ombudet at dette kunne danne grunnlag for å undersøke nærmere spørsmålet om direkte diskriminering etter diskrimineringsloven § 4. Slik saken nå er opplyst er det imidlertid ingen grunn til å tro at det er skjedd direkte forskjellsbehandling av A på grunn av etnisitet. Ombudet legger til grunn at påstanden om at skolen hadde varslet Nav om at As barn oppholdt seg i utlandet skyldes en misforståelse. Det fremgår klart av skolens brev til Nav at skolen viderebringer familiens opplysninger om at familien oppholder seg i Norge.

Det følger av diskrimineringsloven § 4 første ledd at forbudet mot diskriminering omfatter både direkte og indirekte diskriminering. Indirekte diskriminering kjennetegnes ved at en i utgangspunktet lik behandling gir seg særlig ufordelaktig utslag for personer av en bestemt etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion eller livssyn, sammenlignet med andre.

Det fremgår videre av diskrimineringsloven § 4 at indirekte diskriminering kan skje ved en bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse. I denne saken gjelder klagen en handling, skolens melding til Nav. Som nevnt ovenfor var skolen forpliktet til å oppgi den aktuelle informasjonen, jf. folketrygdloven § 21-4 tredje ledd.

Når skolen har fulgt en lovpålagt plikt til å gi opplysninger til Nav, og det for øvrig ikke er konkrete holdepunkter for at noe ved skolens praksis i slike saker rammer bestemte grupper

ulikt, vurderer ombudet det slik at det ikke er grunnlag for å vurdere om skolens melding til Nav var indirekte diskriminerende overfor A.

Konklusjon

B skole handlet ikke i strid med diskrimineringsloven § 4 i sin melding til Nav om det ugyldige fraværet til As tre barn våren 2012.

Oslo, 01.11.2013

Sunniva Ørstavik, likestillings- og diskrimineringsombud.